

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 272/2025-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej JUDr. Patrikom Ozimaničom, advokátom, Dúbravská cesta 2, Bratislava proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresného súdu Bratislava I) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-23Csp/82/2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 27. marca 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods.1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Bratislava IV (ďalej len „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-23Csp/82/2022 [predtým vedeným Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 23Csp/82/2022 (ďalej len „napadnuté konanie“)]. Navrhuje prikázať mestskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov a priznať jej primerané finančné zadostučinenie 3 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a ostatného spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou doručенou Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) 17. októbra 2022 domáha od žalovanej [REDACTED] náhrady škody vo výške 21 000 eur s príslušenstvom. Predmetné súdne konanie bolo vedené okresným súdom pod sp. zn. 23Csp/82/2022. Opíšu chronologický priebeh napadnutého konania, sťažovateľka tvrdí, že konajúci súd po úhrade súdneho poplatku (25. novembra 2022) jej oznámil, že neprihliada na označeného intervenienta (19. januára 2023), a uskutočnil prvotné procesné úkony doručovania žaloby a vzájomných vyjadrení strán sporu (doručenie žaloby žalovanému 30. januára 2023, vyjadrenie žalovaného 2. marca 2023, výzva žalobkyni na vyjadrenie sa 3. októbra 2023, pozn.).

Od marca 2023 okresný súd ostal bezdôvodne nečinný. V priebehu roka 2024 sa sťažovateľka aktívne zaujímala o stav napadnutého konania, v ktorom nedošlo k nariadeniu jediného pojednávania. V septembri 2024 mestský súd oznámil, že v jej veci došlo k zmene zákonného sudcu. Sťažovateľka podala 20. decembra 2024 sťažnosť na prietahy predsedovi súdu (doplnenú písomným podaním 15. januára 2025), ktorá bola podpredsedom mestského súdu vyhodnotená ako dôvodná. Sťažovateľka upriamuje pozornosť ústavného súdu na to, že postup konajúceho súdu je poznačený zbytočnými prietahmi, keď od 3. októbra 2023 nebol vo veci uskutočnený žiadny relevantný úkon smerujúci k meritórnemu rozhodnutiu. Dĺžku napadnutého konania (takmer 2 a pol roka) považuje za ústavne neakceptovateľnú a neospravedlňiteľnú.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Podstata sťažnostnej argumentácie sťažovateľky spočíva v tvrdenom porušení jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu (predtým okresného súdu), ktorý svojou nečinnosťou prehlbuje stav jej právnej neistoty. Citujúc početnú judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), k problematike zbytočných prietahov v súdnom konaní sťažovateľka opakovane poukazuje na neprimeranosť dĺžky vedenia súdneho sporu bez prejednania veci na čo i len jedinom pojednávaní.

4. Predmet napadnutého konania nie je podľa sťažovateľky ani právne a ani fakticky zložitý. Sama sťažovateľka k prietahom v napadnutom konaní nijako neprispela, naopak, aktívne sa zaujímala o stav veci. Primerané finančné zadostučinenie si uplatňuje s ohľadom na to, že neprimerane dlhé súdne konanie ju udržiava v strese a právnej neistote z výsledku súdneho sporu, ale najmä z toho, kedy už bude „konečne“ rozhodnuté.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všetky zákonom o ústavnom súde požadované náležitosti (§ 39, § 43, § 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

6. V úvode predbežného prerokovania veci ústavný súd považuje za potrebné ozrejmiť, že od 1. júna 2023 nastali viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. súdna mapa), na základe ktorých prešiel výkon súdnictva vo veci sťažovateľky z pôvodne príslušného Okresného súdu Bratislava I na Mestský súd Bratislava IV [§ 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov].

7. Vo fáze predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti ústavný súd považoval v súlade s § 56 ods. 6 vetou za bodkočiarkou zákona o ústavnom súde za vhodné požiadať mestský súd o vyjadrenie sa k jej obsahu. Mestský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV/230/2025 z 9. apríla

2025 poukázal na stanovisko zákonnej sudkyne, ktorej bol predmetný súdny spis predložený 10. februára 2025 a ktorá bezprostredne po naštudovaní veci nariadila pojednávanie na 11. august 2025. Pripájajúc chronologický prehľad procesných úkonov, zákonná sudkyňa uviedla, že od pridelenia veci (ktorá jej bola pri nástupe prerozdelená v rámci spolu 355 vecí) sa snaží veci vybavovať podľa poradia, dĺžky konania a s ohľadom na prednostné veci. Uvedený súdny spor nemožno zaradiť medzi prednostnú vec. Po naštudovaní veci 8. apríla 2025 bol nariadený termín pojednávania na 11. august 2025. Podľa jej názoru bola celková dĺžka ovplyvnená viacnásobnou zmenou zákonného sudcu, súd po podaní žaloby riadne vykonal úkony potrebné pred nariadením pojednávania podľa § 167 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Je v záujme súdu vec prejednať a rozhodnúť v čo najkratšom možnom čase v súlade so zásadou hospodárnosti konania, ktorá však bola ovplyvnená objektívnymi dôvodmi: epidemiologickou situáciou z dôvodu pandémie koronavírusu, zmenou zákonného sudcu, implementáciou súdnej mapy od 1. júna 2023 a neúmernou zaťaženosťou vytvoreného oddelenia nového zákonného sudcu. Osobitne poukázala na to, že ústavná sťažnosť bola sťažovateľkou podaná 27. marca 2025, teda v čase, keď žalobkyni bolo vo vyjadrení k sťažnosti na priesťahy oznámené, že vo veci bude nariadený termín pojednávania v druhej polovici roka 2025. Uvedené okolnosti by mali mať vplyv aj na posúdenie dôvodnosti a primeranosti primeraného finančného zadosťučinenia.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, IV. ÚS 173/2021) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí aj pre právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru - m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

10. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu ak namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov, ide o zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať takú ústavnú sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 110/02, II. ÚS 66/2011, IV. ÚS 473/2012, III. ÚS 288/2016, II. 59/2019).

11. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju dnes už stabilnú judikatúru k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, v ktorej opakovane konštatuje, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie tohto základného práva (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní zistí, že namietaný postup všeobecného súdu sa nevyznačuje takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť spravidla odmieta ako zjavne neopodstatnenú (napr. IV. ÚS 221/05, III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011, I. ÚS 141/2024).

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

13. V konkrétnom prípade sťažovateľky ústavný súd nezistil osobitnú právnu či faktickú zložitosť veci, táto nebola indikovaná ani mestským súdom. Predmet konania (nárok na náhradu škody) možno zaradiť medzi bežnú agendu všeobecných súdov. Sťažovateľka svojím správaním k doterajšej dĺžke súdneho sporu neprispela.

14. Čo sa týka významu sporu pre sťažovateľku, táto vo svojej ústavnej sťažnosti uvádza, že žalovaná si v osobitnom konaní uplatnila nárok a teraz proti sťažovateľke vedie nedôvodnú exekúciu. Tvrdí, že nečinnosťou súdu v napadnutom konaní je jej znemožnené uplatňovanie procesných práv na preukázanie zodpovednosti žalovanej (ktorá neposkytla súčinnosť pri riešení poisťnej udalosti, pozn.), keďže zatiaľ žiadne dokazovanie neprebíha. Ústavný súd považuje požiadavku sťažovateľky dosiahnuť stav právnej istoty za legitímnu. Táto je však subjektívne oslabená, berúc zreteľ na celkovú doterajšiu dĺžku konania vo veci samej, ako aj skutočnosť, že nejde o konanie vyžadujúce výnimočnú rýchlosť konania.

15. Pokiaľ ide o postup súdu, ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh a vyjadrenia mestského súdu považuje za preukázané, že po doručení žaloby 17. októbra 2022 okresný súd plynule realizoval procesné úkony smerujúce k príprave pojednávania podľa § 167 CSP (k tomu bližšie bod 2 odôvodnenia tohto uznesenia). Od posledného procesného úkonu (30. októbra 2023) možno konštatovať ojedinelé obdobie nečinnosti mestského súdu v celkovom trvaní viac ako 1 rok. Postup súdu negatívne ovplyvnila viacnásobná zmena zákonného sudcu (23. októbra 2023, 12. marca 2024, 17. septembra 2024 a 31. januára 2025). Po podaní sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi súdu (27. decembra 2024 s doplnením 15. januára 2025) bola vec sťažovateľky 31. januára 2025 pridelená novej zákonnej sudkyňi, ktorá bezprostredne po predložení súdneho spisu 10. februára 2025 tento naštudovala a 8. apríla 2025 nariadila termín pojednávania na 11. august 2025. Aktuálny priebeh napadnutého konania teda nasvedčuje tomu, že došlo k efektívnej náprave a obnoveniu plynulosti konania.

16. Napriek tomu, že Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre inštitúit sťažnosti podanej predsedovi súdu podanej podľa § 62 ods. 1 zákona o súdoch nepovažuje primárne za účinný prostriedok nápravy (Ištván, Ištvánová proti Slovenskej republike, rozsudok ESĽP z 12. 6. 2012, sťažnosť č. 30189/07, ods. 76; podobne ods. 73 rozhodnutia ESĽP z 12. 6. 2012 vo veci Komanický

(č. 6) proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 40437/07], ústavný súd, plne rešpektujúc túto judikatúru, zdôrazňuje, že neposudzoval využitie sťažnosti podanej predsedovi súdu na prietahy v konaní ako podmienku prípustnosti ústavnej sťažnosti, avšak efektívnosť tohto prostriedku nápravy je vo vzťahu k namietanému postupu mestského súdu zrejmá jeho snahou o nápravu stavu takmer okamžitým nariadením termínu pojednávania. Pridržiavajúc sa aj doterajšej stabilizovanej vlastnej judikatúry, ústavný súd preto v danej veci považuje za vhodné poskytnúť všeobecnému súdu časový priestor na prijatie opatrení s cieľom nápravy a odstránenia protiprávneho stavu zapríčineného jeho nečinnosťou, resp. neefektívnou činnosťou (IV. ÚS 78/07, IV. ÚS 59/08, IV. ÚS 27/09, I. ÚS 68/2020, IV. ÚS 613/2021).

17. Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie tohto ktorého úkonu sudcu alebo iného štátneho orgánu. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž ani v týchto prípadoch postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy [I. ÚS 63/00 (ZNaU 21/01), II. ÚS 199/02, I. ÚS 38/04, II. ÚS 24/04, IV. ÚS 290/04, III. ÚS 372/06, I. ÚS 266/2021 (ZNaU 88/2021, I. ÚS 531/2023).

18. Pojem „zbytočné prietahy“ tak treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. V okolnostiach prerokúvanej veci ústavný súd zohľadnil, že mestský súd po podaní sťažnosti sťažovateľky na prietahy predsedovi súdu a pridelení veci novej zákonnej sudkyňi v podstate obratom po predložení súdneho spisu obnovil plynulosť konania, ktorého dĺžka svojou intenzitou nezasiahla do sťažovateľkiných práv v ňou tvrdenom rozsahu.

19. Ústavný súd zohľadňuje aj rozhodovaciu prax a judikatúru ESĽP, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66).

20. Tak ako uvádza sťažovateľka, v rozhodovacej činnosti ESĽP sa vyskytuje záver o tom, že konanie na jednom stupni súdnej sústavy by v zásade nemalo trvať dlhšie než jeden rok a šesť mesiacov a na dvoch stupňoch dlhšie než dva roky, no v neporovnateľne väčšej miere ústavný súd zohľadňuje aj rozhodovaciu prax a judikatúru ESĽP uvedenú v bode 18 odôvodnenia tohto uznesenia. Posudzujúc aktuálnu dĺžku napadnutého konania, ústavný súd konštatuje, že nečinnosť okresného (v súčasnosti mestského) súdu v napadnutom konaní sama osebe nemá takú ústavnoprávne relevantnú intenzitu, ktorá by si vyžadovala prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Celková dĺžka napadnutého konania v súčasnosti predstavuje 2 roky a 6 mesiacov a táto dĺžka v súčasnosti nie je nezlučiteľná so základnými právami sťažovateľky, ktorých porušenie namieta (k tomu napr. aj IV. ÚS 562/2023).

21. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd uzatvára, že hoci postup mestského (predtým okresného) súdu nebol z časového hľadiska optimálny, dĺžka napadnutého konania sa nevyznačuje zatiaľ takým dlhým trvaním, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prietahoch v požadovanej relevantnej ústavnoprávnej intenzite, ktorá by zakladala možnosť vyslovenia porušenia sťažovateľkou namietaného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky

pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

22. Z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia označených práv.

23. Na záver ústavný súd uvádza, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľke, aby v prípade, že mestský súd nedospeje k relevantnému rozhodnutiu v primeranom čase, po splnení všetkých zákonných podmienok, predložila ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 23. apríla 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu